

ville navnlig ved Behandling af Toldloven have lagt Mærke til, at Sukkeret med Hensyn til Tolden absolut staar som Nummer Et. Vi ere nu her i Landet naaede til, at Fabrikationen af Røesukker ikke er ganske ringe, men det skyldes ikke Statsassens Foranstaltning eller vort Initiativ, det skyldes Private. Vi have nu naaet til at fabrikere 42 Mill. Pund Sukker aarlig, og det er, saa vidt jeg skjønner, i økonomisk Henseende til stor Nytte for Landet, og man kan heraf tage Anledning til at tage under Overveielse, om man ikke ved Opmuntring gjennem Finansloven kunde bringe det til, at man i Løbet af nogle faa Aar kunde faae Produktionen af Sukker fordoblet, thi allerede det, at der fabrikeres saa meget Sukker, som vi forbruge, vil Enhver indse, er en betydelig økonomisk Fremgang. Man ser let, hvilken Verdi det har for Landet, og man lægger ogsaa Mærke til, at hvor der dyrkes Røesukker, kan der gives Pøning og Brød til flere Mennesker, end hvor Jorden dyrkes paa anden Maade. Jeg henstiller dette til Overveielse for det ærede Finansudvalg, men tager specielt Forbehold mod, at jeg vil opfordre til, at Staten skulde anlægge Fabriker, thi hvad Staten gjør i saa Henseende som Entrepreneur pleter ikke at lykkes, hvorimod naar Andre tage Sagen i Hænde, og Staten opmuntrer dertil og ved sin Kontrol bidrager til at fremme saadanne Institutioner, pleter der næsten altid at være Held ved Sagen, og det tænker jeg ogsaa her vil være. Det skulde hjælpe til, at der kunde fabrikeres noget mere Sukker her i Landet, og hvis man gjennem nogle Aar kunde forøge Produktionen til det Dobbelte af, hvad den nu er, vilde det være til betydelig Gavn. Det vilde, jeg nævnte, var Brændevinsfabrikationen, og her vil man ogsaa have lagt Mærke til, at der er stor Afsetning af Brændevin. Man kan maaske her bruge det Udtryk, at er det danske Følk et sukkerjødigt Følk, saa er det ved Siden af ogsaa et lidt sukkigt Følk, thi Forbruget af Brændevin er som sagt temmelig stort. Jeg maa imidlertid her tage et Forbehold. Naar jeg opfordrer til, at man gjennem Finansloven skulde gjøre Noget for at forbedre Brændevinsproduktionen, er det ikke dermed min Mening, at man derved skulde gaa imod dem, som arbejde for Afholdstanken. Det er ikke Tilfældet. Det er ikke Brændevinsfabrikanterne selv, som forbruge mest Spiritus, og det kan ikke være til Glæde, om vi her hjemme fabrikere et meget større Quantum endnu til Forbrug i Udlandet; det vilde i økonomisk Henseende være til betydelig Gavn for Landet.

Man behøver blot at tænke sig et bestemt Quantum; naar man fabrikerede f. Ex. 30 Mill. Potter mere, end der nu fabrikeres, vilde det være noget Betydeligt, og det vilde være en økonomisk Fremgang. Jeg tænker mig, og her læger jeg ogsaa et Forbehold, at Fabrikationen kun skulde ske paa den Maade, at der blev anlagt mindre Fabriker i Jylland. De Herrer ville have lagt Mærke til, at Hedejæstebets Virksomhed har fundet en stor Tilslutning, vistnok til stor Glæde for de fleste her Tilstedeværende; det er lykkedes dette Selskab i Løbet af 23 Aar at forvandle 40 Kvadratkilometer brugelig Hede til Avlsgaard eller Skove, og det kan ikke nægtes, at det Gaade i økonomisk Henseende og for Landet i Almindelighed maa anses for et betydeligt Fremstridt. Hvis man nu ved at anlægge Brændevinsfabriker i det Smaa i disse Hedeegne kunde naae til at faae et langt betydeligere forbedret Avlsbrug, end det kan ske paa anden Maade, vilde det være til stor Gavn. Jeg haaber ikke, at det vil møde Modstand i nogen Henseende. Det vilde være et betydeligt Fremstridt ikke alene for Landet i økonomisk Henseende, men ogsaa for vedkommende Hedeboere, idet det jo er saa, at Brændevinsproduktionen særlig skal gjøre den Nytte at staae en forbedret Fodring til Kvæget, hvilket jo igen bidrager til, at Avlsbruget ogsaa bliver bedre. Naaden, hvor paa dette skulde ske, skal jeg ikke udførlig fremstille her. Det maa være Finansudvalgets Sag at gjøre Skridt til, at man fra Finansassens Side yder Tilflugt til dem, der ville anlægge saadanne Fabriker paa Heden, og man maa søge at stille dem saa gunstigt som muligt for at faae Brændevinsfabrikationen udbredt paa Hedeegnen. Det er selvfølgeligt, at naar man kommer ind paa økonomiske Betragtninger, paa Betragtninger over Statens økonomiske Tilbagegang, henledes Opmærksomheden først paa den Erhvervsægren, som har størst Betyngelse for at kunne forbedre Forholdene, nemlig Landbruget. Det er ingenlunde min Hensigt dermed at tilkjendgive, at de andre Erhvervsægrene, saasom Haandværk, Industri, Fiskeri osv., ikke i disse Henseender skulde kunne betragtes som tilgængelige dermed, men i økonomisk Henseende er der ingen Tvivl om, at Landbruget er den Kilde, man væsentlig vil faae paa. Det bedste Bevis derpaa er, at omtrent $\frac{7}{10}$ af Landets Befolkning underholdes af Landbruget, og at omtrent $\frac{1}{6}$ af Statsassens Forbrug kommer fra Landbruget. Jeg skal slette mig meget fort. Men der er et Par Anlæg eller Sværkjælle-